

NAZNACZAĆ (61) *vb impf*

Wszystkie a jasne (w tym w pierwszym 1 r. błędne znakowanie).

inf naznaczać (6). ◇ *praes 1 sg* naznaczam (10). ◇ *3 sg* naznacza (8). ◇ *1 pl* naznaczamy (20). ◇ *3 pl* naznaczają (3). ◇ *praet 1 sg m -m* naznaczał (1). ◇ *2 sg m -ś* naznaczał (1). ◇ *3 sg m* naznaczał (1). ◇ *3 pl m pers* naznaczali (1). ◇ *fut 1 pl m pers* będziemy naznaczać (2), będziemy naznaczać (1) *SarnStat* (2:1). ◇ *3 pl m pers* będą naznaczać (1). ◇ *impers praet* naznaczano (1). ◇ *part praes act* naznaczając (5).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI w. s.v. naznaczyć; poza tym w objaśnieniu s.v. naznaczciel.

1. Wyróżniać coś znakiem lub napisem; assignare *Cn* (3) :

naznaczać co (1): 18. Názncza miefće. [Cf: Y wftał Iakob ráno/ á wziawfzy kámieñ [...] połtháwił go ná pamiątkę *Gen* 28/18] *BibRadz Gen* 28 arg.

Przen: O wyróżnianiu przez Boga poprzez sakramenty [co przez kogo czym] (1) :

Zwrot: »naznaczać znakiem« (1): Trzyma Kościoł S. Powfzechny/ że ná trzech Sákrámenćiech/ to ieft/ ná Krzćie/ ná Birzmowánium/ ná Kápłáńfkim świećenium/ Pan Bog przez Ducha s. názncza y pieczętuie dułze náłze nieiákiem znákiem ktory chárákerem álbo piątnem zowá *WujJud* 165.

Szereg: »naznaczać i pieczętować« (1): *WujJud* 165 cf *Zwrot*.

a. *Przekreślać na krzyż* (1) : Canello, Kratki czynię/ Też wyskrobuyę/ wymázuyę/ naznączam. *Mącz* 33a.

2. *Mając władzę lub autorytet ustalać, postanawiać; wybierać do jakiegoś celu; przeznaczać; assignare* *Modrz, JanStat, Cn; destinare Calep, Cn; designare JanStat, Cn; condicere Calep; attribuere, constituere, definire, describere, determinare, irrogare, notare, praestituere, prodere, prodicere, signare Cn* (44) : *Destino* – Stanawiam, narządzam, naznaczam. *Calep* 313a; *SarnStat* 730.

naznaczać co (31): *ActReg* 44; Bo Kościoł Boży [...] ípofołb dzieśięćin nowozakonnych názncza. *LatHar* 127, 286; y takimże porządkiem/ Séymiki mocą ninieyfzého Seymu náznczamy. *SarnStat* 867, 516, 590, 635, 887, 1154. Cf *naznaczać co komu; co na co; co czym; Zwroty*.

naznaczać co komu (7): obieráli miedzy sobą iednego/ ktorego mędrfzym y potężnieyfzym być rozumieli/ [...] któremu też dla tego wiefzłą część pol náznczáli. *ModrzBaz* 47v; *SkarŻyw* 121; *NiemObr* 57, 58; *ActReg* 41; *SarnStat* 36, 1258.

naznaczać co na co (4): Mleyfće Séymóm Wálnym Koronnym w Polfcze iáko ie fłkádác mamy: ták iuż Wárfzawę ná to náznczamy. *SarnStat* 28; A reftę [...] ná wykupno dóbr w piáci kroć ftá tyśięcy złotych záfiedzionych náznczamy *SarnStat* 417, 367, 1027.

naznaczać co czym (1): Iármárki pópolité [...] ktore piérwéy zwykły w Niemcách ná Słáfku bywác/ vmyślilifmy náznczczyć y wftáwić: y iuż náznczamy tym ninieyfzym líftem. *SarnStat* 1227.

W połączeniu z określeniem terminu (7): Te dobra nizey napisane^m ad Fiscum Mag. Duc. Lith. perpetuis temporibus naznaczamy. *ActReg* 44; zá ieden śmiertelny grzech ćiełfny siedm lat pokuty náznczáno *LatHar* 286; *SarnStat* 554, 559, 731, 803, 1154.

W charakterystycznych połączeniach: część [czego] naznaczać (2), *dobra, krainy, [ile] lat, solarium, sejmiki, sposob, winy, [ile] złotych* (2); *ku sądzaniu naznaczać; naznaczać na wykupno; składowi naznaczać*.

Zwroty: »czas [czego a. do czego] naznaczać« = *praestituere tempus JanStat, Cn; constituere a. destinare a. determinare tempus Cn [szyk zmienny] (6):* A iżby fie temu wżyfłtkiemu Exequucia działa/ tedy iuż teraz czas nāznāczamy/ że fie począć ma po wżyfłtkiēy koronie od blisko przyżłżęgo święta świętego Michāłā. *SarnStat* 280, 803, 852 [2 r.], 866; Y był iefzcie w zakonie przyrodzonym zwyczaj/ dni pewne y czāfy po vmārłych do plākānia ābo żāłoby nāznāczāć. *SkarKaz* 385a.

»naznaczać dzień« = *attribuere a. definire a. dicere a. praefinire a. prodere a. prodicere diem Cn [szyk zmienny] (3):* zāfię nāznacza dzień [*terminat diem*] niektory: *Dziśia WujNT Hebr* 4/7; *SarnStat* 852; *SkarKaz* 385a.

»miejsce naznaczać« = *attribuere a. constituere a. definie a. designare a. notare a. statuere locum Cn (2):* *SkarŻyw* 244; Bifkupowi Wendeńkiemu teraznieyżemu [...] mieyfce w Rādzie wedle X. Bifkupa Kāmienieckiego nāznāczamy. *SarnStat* 36.

»rok(i) naznaczać« = *terminum (a. terminos) assignare JanStat (4):* āby nāpotym [sędziowie] w którychkolwiek sprāwāch wielkich/ by tēż y dziedzicznych/ nie mogli dāley od trzech niedziel Roków nāznāczāć. *SarnStat* 554, 559, 731, 1258.

Szereg: »(nie) dawać, (i) naznaczać (ani zlecać)« (2): Dla tego ninieyżym piāniēm obiecuiemy żadnemu tākowych win nā poddānych nāfzych nie dāwāć/ nāznāczāć/ āni zlēcāć [*dare, assignare et deputare JanPrzyw* 10] *SarnStat* 887, 1154.

W przen (1): Gdy kāzdemu Bifkupowi/ [*biskup rzymski*] pewne łtadko nāznācza/ ktore pāsć y rżādzić ma *NiemObr* 57.

a. *Mianować, powoływać na urząd, stanowisko; deputare, designare JanStat (10):*

naznaczać kogo (5): A Kommiśsarze ku rozgrāniczeniu Wołyniā/ Podola/ Ruśi/ y Bełzkiēy żiēmie wyżłemy. Iākōż iuż nāznāczamy wysżēy pomienionē Kāłztelany / Zārnowkiēgo y Konārkiēgo. *SarnStat* 1195. *Cf naznaczać kogo dla czego; kogo [= kim] kogo; »na miejsce naznaczać«.*

naznaczać kogo dla czego [= w jakim celu] (1): Szłāchetné mēże dla obrony y rżādzenia ich/ [...] w łtārżych mieściēch przerzeczonyē żiēmi bēdziemy nāznāczāć *SarnStat* 1119.

naznaczać kogo [= kim] (7): *WujNT* 512; ich [*komisarzy*] łādów żadnēmi lifty zābrāniāiācēmi nie mamy przekāzowāć/ y innych knim Ałsefforów ābo drugich Kommiśsarzów/ āni Rewizorów po wczynieniu grānic/ bēdziem nāznāczāć *SarnStat* 841, 324, 1093. *Cf naznaczać kogo [= kim] do czego; kogo [= kim] kogo.*

naznaczać kogo [= kim] dla czego (1): *SarnStat* 1218 *cf* »postanawiać i naznaczać«.

naznaczać kogo [= kim] do czego (1): Tedy teraz poštānowiamy y nāznāczamy Kommiśsarze do tego rozgrāniczenia *SarnStat* 1185.

naznaczać kogo [= kim] kogo (2): *SarnStat* 1218; ā iednāk łādy y woyny łzczēśliwie odprāwowāli/ ābo łam P. Bog/ iāko krol ich/ odprāwował: nāznāczāiāc łobie namiētniki ony przēłożone ich. *SkarKazSej* 690a.

W charakterystycznych połączeniach: asesory naznaczyć, kasztelany, komendory, kommissarze (2), komornika, namiestniki, rewizory, surrogata; dla obrony i rżādzenia naznaczać.

Zwroty: »na miejsce [jakię] [kogo] naznaczać« (1): A co się dotycze zawkrzeńskich sądów, tedy na miejsce pisarskie exnunc surrogata naznaczamy, urodzonego pana Jana Narzimskiego *ZapMaz II G 61/159–160v*.

»naznaczać sukcessora« (1): *WujNT 512 cf* »obierać i naznaczać«.

Szeregi: »obierać i naznaczać« (1): Piotr [...] Obiera y náznacza łwego łuccęfforá. *WujNT 512*.

»postanawiać i naznaczać« [szyk 1:1] (2): dla poštánowienia gránic między dobry Szláchecękiemi [„...] Podkomorzy Ziemie Krakowłkiéy [...] Komorniká godnego przyięęęłęęo á onych powiátów przerzeczonych obywatelá y ošiádłé⁶⁰ zázwdy ná potym z wrzędu łwego ma náznázczáć/ y poštánawiać bęđzie powinien. *SarnStat 1218, 1185*.

3. Mowić lub pisać o czymś, podawać jakiś ważny szczegół; *condicere Calep (6)* : K temu iż czás tego krolowánia tákiego iego [...] śmiercią kończy/ á przed zwycięženiem iey *furrogata*, ábo namiáftká/ ábo wikáryego nie wyraża. Częęoby pewnie nie zániechał/ gdyby tym czáfem ktorykolwiek być miał. A iż nie náznázcza/ tedy tego nie bez przyczyny czyni *CzechEp 328; Calep 235b*.

naznaczać co (2): ktory częęłto pod podobieńftwy rzeczy ziemłkich/ duchowne náznázczáł: á [...] rzeczy ielzczę nie bęđące/ ále ná potym przyłzłe pokazowál. *CzechRozm 126v. Cf naznaczać co komu*.

naznaczać co komu (1): bo on [*Tertulian*] názywáiąc tym nazwłfkiem trzech/ oycá/ łyná/ y ducha ś. nigdy ich przedsię w iednego Bogá nie fkládał: owłzem oycowłką zacność włzędzie opifuie/ á łynowi czás pewny/ vrodzenia náznázcza [*tj. twierdzi, że urodził się później*] *NiemObr 126*.

a. Wskazywać, wymieniać [co] (2) :

naznaczać komu (1): Páweł ś. opifuie pokilkákroć przełožone zborowe włafne im tytuły náznázczáiąc [...]: Apoštoły/ Proroki/ Ewánieliłty/ páłtyrze/ Doktory rc *NiemObr 43*.

Szereg: »przypominać i naznaczać« (1): W wyznánium twoim [...] ielł ielzczę wiele rzeczy/ ktore godne łá vważánia/ [...] włzákże iż niektore z nich tymiłz też świádectwy ktoreś przypominał y náznázczáł mogá być obiáńnione [...]: przeto cię iuz teraz nimi dłužey báwić niechcę. *CzechRozm 10*.

4. Notować, zapisywać coś dla pamięci; *annotare, exsignare Mącz, Calep; notare Cn (5)* : Exigno, id est perfecte signo noto, Rządnie náznázczam. *Mącz 392d, 250d; Calep 72a, 396b*.

naznaczać co komu (4): Acz to ielł niepodobna/ żeby włzytki pámiętáć miał/ ále wđdy wiele ich [*wywodów*] pámiętám: bom ie łobie pilnie náznázczáł. *CzechRozm 68v*.

5. Szkicować, rysować kontury (1) : Adumbro, Zácímiam/ zászłániam/ Metapho. Náznázczam/ nákrifzam/ pierwłzy xtałd á linią kłáde/ yáko czynią malárze niłzy [!] práwy xtałd máłowánia kłáda. *Mącz 502a*.

*** Bez wystarczającego kontekstu (2) : Adsigno seu assigno, Náznázczam/ zákrzifzam. *Mącz 392b; Calep 105b*.

Synonimy: **1. pieczętować; 2. narządzać, oznajmiać, rozkazować, stanawiać, zakrywać, zlecać; a. mianować, nominować, obierać, postanawiać; 3. wyrażać; a. liczyć, mianować, wyliczać; 4. zapisować; 5. nakrywać.**

Formacje współrdzenne cf ZNACZYĆ.

Cf NAZNACZANIE, NAZNACZANY